

Projev prof. Tomáše Kosty,

**u příležitosti Dne památky obětí holocaustu
a předcházení zločinům proti lidskosti**

Senát, Hlavní sál, 25. ledna 2013

Vážené dámy, vážení pánové,

před 69 lety jsem byl transportován po letech v ghettu Terezín do Osvětimi. Bylo nás asi 1600 vězňů. Po výstupu z vlaku jsem předstoupil před esesáka, který ukazoval doprava nebo doleva, podle toho, jestli vězeň bude žít, anebo půjde do plynu. Hlásil jsem „19 let a zdravý“. Tuto selekci přežilo 400 lidí.

Po příjezdu jsme zjistili, o co šlo. Tak jsem zůstal náhodou naživu.

Dostat se z toho pekla pryč bylo důležité – jedno jak. Byli jsme čtyři kamarádi, kteří drželi spolu. Nacisti hledali soustružníky do Außenkommando v Moisewitz na Zwangsarbeit. Jeden spoluvězeň mi poradil, abych se hlásil. Dostal jsem se do té skupiny, ačkoliv jsem tam nepatřil. Byla to práce ve zbrojovce, a když mi mistr přidělil práci, prasklo, že to neumím. Mistr byl předválečný sociální demokrat a neudal mne, naopak, přidělil mne na kontrolu. Občas mi přinesl kus chleba. Tak jsem zůstal náhodou naživu.

Když se k lágru blížili Američani, tak nás naložili do otevřených dobytčáků a transportovali směrem k Mauthausenu. Blízko Karlových Varů vlak napadli hloubkoví letci a rozstříleli lokomotivu. Při tom se mi podařilo s kamarádem utéct. Obstarali jsme si šaty a chtěli jsme se dostat do Prahy. Daleko jsme nedošli, chytili nás a zařadili do transportu smrti. Po mém třetím pokusu o útěk mne hodili zase do nějakého dobytčáku, který se snažil ujet pronásledujícím armádním spojencům. Tak jsem se octl 5. května 1945 na nádraží Bohušovice, kde nás převzal Červený kříž. Byl jsem jeden z mála živých mezi hromadou mrtvol, vážil jsem 45 kilo. Matka, která přežila jako vězeňkyně v Terezíně, mne nemohla poznat. Svou anabázi jsem ukončil jako zázrakem právě v Terezíně, a tím se uzavřelo nejhorší období mého života.

Osvětim, Terezín a mnoho dalších koncentráků stále zůstávají symbolem a centrem neustálého upomínání na hrůzy židovské genocidy.

Moje poučení: bránit se násilí je nutno začít co nejdříve, potom je pozdě, v diktatuře je to mnohem obtížnější.